

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ความเป็นมา

ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลละลมใหม่พัฒนา ได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลละลมใหม่พัฒนา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ เพื่อการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลละลมใหม่พัฒนา สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยพิจารณาสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.๒๕๕๗ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดให้ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการรักษาคีร์ศรีความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๗ เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ได้มีคำสั่งให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ กำหนดมาตรการหรือแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการของหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวังเพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ ตามนโยบายคณะรัฐมนตรีที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐ เรื่องการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล

๒. หลักการและเหตุผล

การมีผลประโยชน์ทับซ้อนถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชั่นประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคลโดยละเมิดต่อกฎหมายและหลักจริยธรรม โดยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความชอบธรรม ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวมประกอบกับทำให้ผลประโยชน์ของหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และสังคมต้องสูญเสียไป โดยอาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพการให้บริการ ความเป็นธรรมในสังคม ฯลฯ อย่างไรก็ตามท่ามกลางผู้ที่จงใจกระทำความผิดยังพบผู้กระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือกระทำโดยไม่รู้เป็นจำนวนมากนำไปสู่การถูกกล่าวหาหรือเรียนหรือถูกลงโทษ ดังนั้น เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict interest COI) จึงเป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบระดับรุนแรง และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย

การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นธรรมในการบริหารปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จำทำให้เกิดความเสียหายจากปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สภาวะการณ์หรือข้อเท็จจริงที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัทหรือผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวม ซึ่งอาจกระทำโดยรู้ตัวหรือโดยไม่รู้ตัวทั้งเจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่หลากหลายไม่จำกัดอยู่ที่ตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น หมายความว่ารวมถึงผลประโยชน์ส่วนรวมอื่นๆที่ไม่ใช่ตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวกให้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานหรือตัดสินใจให้ญาติพี่น้องเข้ามามีส่วนร่วมในประโยชน์สาธารณะโดยมิชอบ ส่งผลเสียต่อส่วนรวม

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึงกระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัย และควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดเหตุ โอกาส ที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการทุจริต กล่าวคือ ยังมีสถานการณ์หรือสภาวะขัดกันของผลประโยชน์มากเท่าใดก็ยังมีโอกาสก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การทุจริตมากเท่านั้น

๓.การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน (Risk Assessment for Conflict of Interest)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นการวิเคราะห์ระดับโอกาสที่จะเกิดผลกระทบของความเสียหายต่างๆ เพื่อประเมินโอกาส และผลกระทบของความเสียหาย ดำเนินการวิเคราะห์ และจัดลำดับความเสี่ยงโดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และระดับความเสี่ยง ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพเนื่องจากเป็นข้อมูลในเชิงพรรณนาที่ไม่สามารถระบุตัวเลขหรือจำนวนเงินที่ชัดเจนได้

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ พบว่ามีความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะเกิดการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อนที่จำเป็นต้องดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงดังนี้

ลำดับ	ความเสี่ยง	แนวทางจัดการ	การบริหารจัดการ
๑	-ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบไม่ทราบว่ามีกฎ ระเบียบ กฎหมาย ห้ามไว้ อย่างชัดเจนว่าเป็นกรณีผลประโยชน์ทับซ้อน	-ประชาสัมพันธ์เผยแพร่เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยกฎหมาย กฎ ระเบียบ เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน -จัดทำคู่มือ แนวทางปฏิบัติงาน ให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	-จัดทำคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อน -ปรับปรุงคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อนให้มีความรวบรัด และเข้าใจง่าย พร้อมเผยแพร่แก่บุคลากรในองค์การบริหาร ส่วนตำบลละลมใหม่พัฒนาทุกช่องทาง

ลำดับ	ความเสี่ยง	แนวทางจัดการ	การบริหารจัดการ
๒	-การเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจยังถูกจำกัด	-เปิดโอกาสให้ประชาชนบุคลากรภายใน ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลละมใหม่พัฒนา	-เปิดโอกาสให้คณะกรรมการตรวจการจ้างโครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการ
๓	-การรณรงค์ด้านการปราบปรามทุจริตไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร	-ส่งเสริมให้มีการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล	-จัดกิจกรรมรณรงค์ให้บุคลากรภายในแสดงพลังต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ
๔	-การขาดจิตสำนึกร่วมในการเสริมสร้างสังคมแห่งคุณธรรม	-ส่งเสริมให้มีการปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับเจ้าหน้าที่ทุกระดับ	-จัดโครงการสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ธรรมาภิบาล
๕	-สังคมยังยึดติดกับกระแสนิยมให้คุณค่ากับความรวยและคนมีอำนาจอิทธิพล	-สร้างเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ทนต่อการทุจริต	-ระดมความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับสร้างกระแสสังคมที่ไม่ทนต่อการคอร์รัปชันผ่านสื่อสังคมออนไลน์

๓.๑ การบริหารจัดการ ตามหลัก ๔ ประการสำหรับจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

ประกอบด้วย

๑) ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ เจ้าหน้าที่ต้องตัดสินใจภายในกรอบกฎหมายและนโยบาย ตามขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบโดยไม่มีผลประโยชน์ส่วนตนมาแทรกแซง

๒) สนับสนุนความโปร่งใส และพร้อมรับผิดชอบ กำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน และเปิดเผยให้ประชาชนทราบ รวมถึงเปิดโอกาสให้ตรวจสอบ

๓) ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล และปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่าง เจ้าหน้าที่ต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติ และจัดการกับเรื่องส่วนตัวเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาให้มากที่สุดโดยฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบต่อเรื่องการสร้างระบบป้องกัน พร้อมกำหนดนโยบาย

๔) สร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารต้องสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในเวลาที่มีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น

๓.๒ แนวทางการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ๗ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๑) ระบุว่าผลประโยชน์ทับซ้อนในองค์กร กลุ่มภารกิจ กลุ่มงาน

๒) พัฒนานโยบาย และกลยุทธ์การจัดการปัญหา

๓) ให้ความรู้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลละมใหม่พัฒนา รวมถึงคณะผู้บริหาร

๔) ผู้บริหาร และผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

๕) สื่อสารให้ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุนหน่วยงาน และประชาชนทราบถึงความมุ่งมั่นในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

๖) บังคับใช้นโยบายที่กำหนด

๗) มีการทบทวนมาตรการ นโยบาย ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ

๓.๓ แนวทางการป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๑) ปรับปรุงนโยบาย มาตรการ ให้รัดกุม ชัดเจน ลดโอกาสที่จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน

๒) ลดโอกาสการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยใช้วิธีสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานเพื่อป้องกันการรวมกลุ่ม

๓) ตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ระดับบริหารเนื่องจากมีแนวโน้มที่จะเกิดผลประโยชน์สูง

๔) ควรมีการทดสอบเรื่องความซื่อตรงของข้าราชการ บุคลากรในหน่วยงานเป็นครั้งคราว

๕) ทำการสำรวจทัศนคติของประชาชน และผู้มารับบริการ เพื่อประเมินผลการทำงานและการคอร์รัปชัน